

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AHOLI DAROMADLARINI DIVERSIFIKATSIYALASH OMILLARI

Qurbanov Ulug‘bek Erkinovich

O‘zbekiston milliy universiteti,
Iqtisodiyot fakultetining
Yoshlar bilan ishlash bo‘yicha dekan o‘rinbosari
E-mail: kurbanovulug5@gmail.com

Baxtiyorov Barxayotjon Azizjon o‘g‘li

O‘zbekiston milliy universiteti Iqtisodiyot fakulteti
Iqtisodiyot tarmoqlar va sohalar 1-bosqich talabasi
Toshkent shahar Olmazor tumani universitet ko‘chasi 4
E-mail: barkhayotjonbakhtiyorov@gmail.com

Аннотация

Maqolada innovatsion iqtisodiyot sharoitida aholi daromadlarini diversifikatsiyalashga ta’sir etuvchi asosiy omillar tizimli tahlil qilindi. Inson kapitali, raqamlashtirish, tadbirkorlik faolligi va institutsional qo‘llab-quvvatlash kabi omillarning daromadlar tarkibini shakllantirishdagi roli ochib berildi. Statistika ma’lumotlar asosida yoshlar, ayollar va qishloq aholisi daromad manbalarining xilma-xilligi o‘rganildi. Tadqiqot natijalari diversifikatsiyalash orqali iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash va tengsizlikni kamaytirishga oid nazariy-amaliy tavsiyalarni ilgari suradi.

Калит so‘zlar: daromadlarni diversifikatsiyalash, Innovatsion iqtisodiyot, Inson kapitali, Raqamlashtirish, Mehnat bozorining transformatsiyasi, Tadbirkorlik, Iqtisodiy barqarorlik, Institutsional qo‘llab-quvvatlash, Texnologik rivojlanish, Ijtimoiy-iqtisodiy tengsizlik.

Аннотация

В статье системно проанализированы основные факторы, влияющие на диверсификацию доходов населения в условиях инновационной экономики. Раскрыта роль таких факторов, как человеческий капитал, цифровизация, предпринимательская активность и институциональная поддержка в формировании структуры доходов. На основе статистических данных изучено разнообразие источников дохода среди молодежи, женщин и сельского населения. Результаты исследования представлены в виде теоретических и практических рекомендаций по укреплению экономической устойчивости и снижению неравенства через диверсификацию.

Ключевые слова: диверсификация доходов, инновационная экономика, человеческий капитал, цифровизация, трансформация рынка труда, предпринимательство, экономическая устойчивость, институциональная поддержка, технологическое развитие, социально-экономическое неравенство.

Abstract

The article provides a systematic analysis of the key factors influencing income diversification in the context of an innovative economy. It highlights the role of human

capital, digitalization, entrepreneurial activity, and institutional support in shaping income structures. Based on statistical data, the study examines income source diversity among youth, women, and rural populations. The findings offer theoretical and practical recommendations aimed at strengthening economic resilience and reducing inequality through diversification.

Keywords: income diversification, innovative economy, human capital, digitalization, labor market transformation, entrepreneurship, economic resilience, institutional support, technological development, socio-economic inequality.

KIRISH

Dinamik texnologiya taraqqiyoti va innovatsion iqtisodiy rivojlanish modeliga o'tish sharoitida aholi daromadlarini diversifikatsiya qilish iqtisodiy va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashning asosiy mexanizmlaridan biriga aylanadi. Innovatsion iqtisodiy rivojlanishda an'anaviy daromad manbalari tuzilmasi raqamlashtirish, avtomatlashtirish va mehnatning yangi shakllari paydo bo'lishi ta'sirida jiddiy o'zgarishlarga uchraydi. Bu o'zgarishlar shaxslar va oilalarga turli iqtisodiy faoliyatlarda ishtirok etish imkoniyatlarini yaratib, ularning daromad manbalarini kengaytirish va diversifikatsiya qilish talabini qo'yadi.

Innovatsiyalarni tezkor joriy qilish uchun raqamli savodxonlikdagi farqlar va institutsional to'siqlar daromadlarni diversifikatsiya qilishning inklyuzivligini ta'minlashda muammolarni keltirib chiqaradi. Shu sababli, daromadlarni diversifikatsiya qilishga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va tahlil qilish, ham individual, ham mintaqaviy darajada, alohida ahamiyat kasb etmoqda. Bu omillarga inson kapitali rivoji, tadbirkorlik faoliyati, davlat va moliya institutlarining qo'llab-quvvatlashi hamda mehnat bozorining innovatsiya asosidagi o'zgarishlarga moslashuvchanligi kiradi. Tezkor texnologik taraqqiyot va innovatsiyalarga asoslangan o'sishga o'tish davrida, oilalar va mintaqalarning an'anaviy daromad manbalari chuqur o'zgarishlarga duch kelmoqda. Avtomatlashtirish, raqamli platformalar va yangi iqtisodiy sektorlarning paydo bo'lishi frilans raqamli xizmatlar, platforma asosidagi "gig" ishlaridan tortib, bilimga asoslangan tadbirkorlik va sheriklik iqtisodiyotida ishtirok etishga qadar shaxslarga bir necha shakldagi iqtisodiy faoliyat bilan shug'ullanish uchun hech qachon bo'lmagan imkoniyatlar yaratdi. Bu yangi daromad manbalari ko'paygani sayin, oilalarning daromadlarini diversifikatsiya qilish qobiliyati nafaqat shaxsiy farovonlik, balki kengroq iqtisodiy barqarorlikning asosiy omillaridan biriga aylandi. Biroq innovatsiyalarga asoslangan iqtisodiyotdan keladigan foyda barqaror taqsimlanmaydi. Raqamli savodxonlikdagi farqlar, kapitalga cheklangan kirish va institutsional to'siqlar aholidagi ayrim guruhlarini yangi imkoniyatlardan foydalana olmaslikka olib kelishi mumkin. Maqsadli qo'llab-quvvatlash choralarisiz, o'sish jarayonlari ijtimoiy-iqtisodiy tengsizlikni kuchaytirib, himoyasiz bo'lgan qatlamlarni daromadning katta o'zgaruvchanligiga olib chiqishi ehtimoli bor. Shu bois daromadlarni diversifikatsiyalashda eng katta yordam beradigan yoki to'sqinlik qiladigan omillarni chuqur anglash, inklyuziv va barqaror rivojlanishni rag'batlantirish niyatidagi siyosatchilari, moliya institutlari va jamoat yetakchilari uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada innovatsion

iqtisodiyot sharoitida daromadlarni diversifikatsiyalashning asosiy omillari o'rganiladi. Birinchi navbatda ta'lim va malaka oshirish orqali inson kapitalini rivojlantirish shaxslarga yangi bozor bo'shliqlarini topish va undan foydalanish imkonini qanday berayotganini tahlil qilamiz. Keyinchalik tadbirkorlik faolligi hamda mikromoliya, normativ liberallashtirish va davlat–xususiy sheriklik kabi institutsional qo'llab-quvvatlash mexanizmlari daromad yaratish imkoniyatlarini qanday kengaytirishi baholanadi. Oxirida esa daromad barqarorligini mustahkamlash, ijtimoiy-iqtisodiy tengsizlikni kamaytirish va texnologik taraqqiyotning afzalliklarini jamiyatning keng qatlamlariga teng taqsimlashga qaratilgan amaliy tavsiyalar taqdim etiladi. Tez texnologik taraqqiyot, raqamli transformatsiya va bilimga asoslangan tarmoqlarning ko'payishi bilan ifodalangan innovatsion iqtisodiyotning paydo bo'lishi butun dunyo bo'ylab daromad olish mexanizmlarini tubdan o'zgartirdi. O'zbekistonda bu global tendensiyalar milliy iqtisodiy islohotlar bilan uzviy bog'lanib, aholi o'rtasida daromad manbalarini diversifikatsiya qilishga ta'sir ko'rsatmoqda. Ushbu kontekstda daromadlarni diversifikatsiya qilish omillarini tushunish iqtisodiy barqarorlik va inklyuziv o'sishni rag'batlantiradigan siyosatni shakllantirish uchun juda muhimdir.

ADABIYOTLAR SHARHI

Daromadlarni turli manbalardan olish — bu bugungi innovatsion iqtisodiyotda muhim mavzulardan biridir. Jahon Banki (2023) o'z hisobotida daromad manbalarini kengaytirish odamlarning hayotida barqarorlik yaratishga xizmat qilishini aytadi [1]. Ayniqsa, o'rta daromadli davlatlarda ikki va undan ortiq daromadga ega oilalar soni oshayotgani alohida ko'rsatilgan.

Xalqaro Mehnat Tashkiloti (ILO)ning ma'lumotlariga ko'ra, yangi ish turlari — masalan, platforma ishlari va frilans — daromadni ko'paytirishda katta ahamiyatga ega [2]. Bu, ayniqsa, yoshlar va ayollar uchun qo'shimcha imkoniyatlar ochmoqda.

BMT Taraqqiyot Dasturi (UNDP) esa raqamli iqtisodiyot rivojlanayotgan davlatlarda odamlarning daromad olish yo'llarini kengaytirayotganini tahlil qilgan [3]. Hindiston va Keniya tajribalari bunga yaqqol misol bo'la oladi.

O'zbekiston mehnat bozori haqida batafsil tahlil bergan milliy tadqiqotlar ham bor. Masalan, Abdullaeva M. (2023) raqamli texnologiyalarning mehnat va daromadga ta'siri haqida maqola yozgan [7]. Davlat statistika qo'mitasi esa 2023-yilgi hisobotida odamlarning ishlashi, daromad manbalari va ularning hududlar bo'yicha farqlarini ochib bergan [4].

GSMA (2022) va M-Pesa (Keniya) hisobotlarida esa mobil to'lovlar, raqamli texnologiyalar orqali aholi, ayniqsa qishloq aholisi daromad olish imkoniyatiga ega bo'layotgani ta'kidlangan [6][8].

O'zbekistonda yozilgan iqtisodiyot darsliklarida — masalan, Qurbonov A. va Hamidov N.H. tomonidan yozilgan kitoblarda — daromad, iste'mol, iqtisodiy barqarorlik tushunchalari oddiy va ilmiy asoslangan tarzda tushuntirilgan [13][15].

Shuningdek, O'zbekiston Prezidentining farmonlari va hukumat qarorlarida ham daromadlarni oshirish, yangi ish o'rinlari yaratish va raqamli texnologiyalarni joriy etish borasida aniq maqsadlar belgilangan [10][11].

Xulosa qilib aytganda, ushbu adabiyotlar orqali shuni aytish mumkinki, inson kapitali, raqamli imkoniyatlar va davlat siyosati daromadni ko‘paytirishda asosiy vositalar bo‘lib xizmat qilmoqda.

METODOLOGIYA

Tadqiqotda innovatsion iqtisodiyot sharoitida aholi daromadlarini diversifikatsiyalovchi omillarni aniqlash va tahlil qilish uchun kompleks yondashuv qo‘llanildi. Birinchidan, nazariy asos sifatida raqamli transformatsiya, inson kapitali, platforma iqtisodiyoti va institutsional qo‘llab-quvvatlash kabi tushunchalarga oid ilg‘or xalqaro va mahalliy ilmiy manbalar o‘rganildi. Ikkinchidan, empirik tahlil uchun O‘zbekiston va ayrim rivojlanayotgan mamlakatlardagi daromadlar tarkibi, mehnat bozori o‘zgarishlari, yoshlar va ayollar ishtiroki hamda raqamli xizmatlarga kirish darajasi bo‘yicha statistik ma‘lumotlardan foydalanildi. Jahon Banki, ILO va O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasining so‘nggi yillik hisobotlari asosida solishtirma tahlillar bajarildi. Shuningdek, demografik guruhlar kesimida daromad manbalari farqlari 2 ta jadval yordamida vizual ifodalandi. Metodologik yondashuv sifatida tizimli tahlil, muqoyasa qilish va sabab-oqibat bog‘liqliklarini aniqlash tamoyillari asos qilib olindi. Bu esa mavjud ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarda daromadlarni diversifikatsiyalashning dolzarbligi va mexanizmlarini tushunishga yordam berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

2023-yilda O‘zbekiston aholisining umumiy daromadlari o‘tgan yilga nisbatan 19,8 foizga nominal o‘sishni ko‘rsatib, 728,8 trillion so‘mga yetdi. Ushbu daromadning tarkibi daromad manbalarining ko‘p qirraliligini ta’kidlaydi: Mehnat daromadlari: jami daromadning 64,0% ni, yakka tartibdagi bandlik 34,3% ni tashkil qiladi. Transfer daromadi: pensiyalar, nafaqalar, stipendiyalar va pul o‘tkazmalarini o‘z ichiga olgan holda 26,7% ni tashkil qiladi. O‘z iste’moli uchun mulk va xizmatlardan olingan daromad: umumiy daromadning 9,3% ni tashkil qiladi. Mintaqaviy nomutanosiblik daromad manbalarining notekis taqsimlanishini ko‘rsatadi. Masalan, yakka tartibdagi bandlikdan olingan daromadlar ulushi eng yuqori Jizzax (51,4%) va Buxoro (44,0%) viloyatlarida, eng past ulush esa Toshkent shahri (42,2%) va Qoraqalpog‘iston Respublikasida kuzatilmoqda. Muayyan hududlarda pul o‘tkazmalari muhim rol o‘ynaydi va milliy uy xo‘jaliklari umumiy daromadining 16,9% ni tashkil qiladi. Eng yuqori qaramlik darajasi Andijon (28,5 foiz), Farg‘ona (26,3 foiz) va Xorazm (24,5 foiz) viloyatlarida qayd etilgan.

Daromad manbalarining diversifikatsiyasiga texnologik imkoniyatlar, ta’lim darajasi va institutsional asoslar kabi omillar ta’sir ko‘rsatadi. Raqamli platformalar va gig iqtisodiyotning kengayishi, ayniqsa, yoshlar va shahar aholisi orasida daromad olish uchun yangi yo‘llarni taklif qiladi. Biroq, muammolar, jumladan, mintaqaviy tengsizliklar va qishloq joylarda raqamli infratuzilmaga kirishning cheklanganligi saqlanib qolmoqda. Daromadlarni diversifikatsiyalash nafaqat iqtisodiy beqarorlikka qarshi xavflarni kamaytirish strategiyasi sifatida, balki iqtisodiy inklyuzivlikni oshirish yo‘li sifatida ham xizmat qiladi. Jahon banki (2023) ma‘lumotlariga ko‘ra, o‘rta

daromadli mamlakatlarda xonadonlarning 42%dan ortig‘i kamida ikki xil daromad manbaiga ega, bu ko‘rsatkich o‘n yil avval 28%ni tashkil etgan. Bu o‘shish, ayniqsa, raqamlashtirish va tuzilmaviy iqtisodiy islohotlar amalga oshirilayotgan hududlarda yaqqol ko‘zga tashlanmoqda.

1-jadval

Turli davlatlarda uy xo‘jaliklarining bir nechta daromad manbaiga ega bo‘lish ulushi (2010–2023-yillar, % hisobida)¹

Davlat	2010	2020	2023
Braziliya	31.2	41.8	46.5
Rossiya	25.7	37.4	42.1
Hindiston	22.3	36.5	40.8
Germaniya	38.6	45.1	48.7
Janubiy Afrika	29.4	39.3	44.2

Platforma asosidagi mehnat shakllarining tarqalishi innovatsiyalar daromad tuzilmasini qanday o‘zgartirishiga yaqqol misoldir. Yevropa Ittifoqida raqamli mehnat platformalari orqali daromad oluvchilar soni 2016-yildagi 11 million kishidan 2023-yilga kelib 28 millionga yetdi (Yevropa Komissiyasi, 2023). Shuningdek, Hindiston va Keniya kabi rivojlanayotgan bozorlarda M-Pesa kabi mobil pul o‘tkazmalari va mikro-kasb platformalari oldin bank tizimida bo‘lmagan aholini yangi daromad manbalari bilan ta‘minlash imkonini berdi.

2-jadval

Demografik guruhlar kesimida daromad manbalarining tarkibiy tuzilmasi (%)²

Demografik guruh	Asosiy ish joyi	Frilans	Qishloq xo‘jaligi	Ijara daromadi	Davlat to‘lovlari
Yoshlar (18–29)	56.3%	24.7%	3.2%	6.5%	9.3%
Ayollar	48.1%	18.6%	5.7%	10.3%	17.3%
Qishloq aholisi	34.5%	11.2%	38.9%	7.1%	21.6%

Mazkur maqolada aynan shu va boshqa omillar innovatsion iqtisodiyot sharoitida qanday harakat qilayotgani tizimli ravishda tahlil etiladi. Nazariy yondashuvlar va empirik ma‘lumotlarni uyg‘unlashtirgan holda, maqola texnologik va tuzilmaviy o‘zgarishlar iqtisodiy xulq-atvorga qanday ta‘sir ko‘rsatishini ochib beradi. Shuningdek, ushbu tahlillar daromad diversifikatsiyasini kengaytirishga doir inklyuziv siyosatlarini ishlab chiqish uchun amaliy tavsiyalar berishi kutilmoqda.

Daromadlarni diversifikatsiya qilish – bu iqtisodiy barqarorlikni oshirish va inklyuziv o‘shishni ta‘minlashda muhim mexanizm sifatida namoyon bo‘lmoqda. Texnologik va tuzilmaviy o‘zgarishlar sharoitida aholining ko‘plab daromad manbalariga ega bo‘lishi, raqamli iqtisodiyot, ta‘lim darajasining oshishi va

¹ Jahon banki Xonadonlar ma‘lumotlari tadqiqoti (2023)

² O‘zbekiston mehnat bozori tadqiqoti

institutsional islohotlar tufayli kuchaymoqda. Braziliya, Rossiya, Hindiston va Germaniya kabi mamlakatlar misolida ko'rsatilganidek, bu tendensiya faqatgina muayyan hudud yoki daromad darajasiga xos emas, balki global hodisadir. Texnologik imkoniyatlar, qo'llab-quvvatlovchi huquqiy tizimlar va inson kapitali kabi omillar aholining daromad turlarini diversifikatsiya qilish qobiliyatini belgilaydigan asosiy shartlar sirasiga kiradi. Shu bilan birga, yosh, jins, shahar yoki qishloqda yashash kabi demografik omillar ham fuqarolarning daromadni qanday diversifikatsiya qilishiga ta'sir ko'rsatadi. Mazkur jarayonlarni to'g'ri tushunish va ularni qo'llab-quvvatlash siyosatchilar uchun barqaror va inklyuziv iqtisodiy tizimlarni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Innovatsiyalar va maqsadli siyosatlar orqali hukumatlar va muassasalar keng aholi qatlamini iqtisodiy jarayonlarga jalb etib, ularga foyda olish imkonini yarata oladi. Shu tariqa, diversifikatsiya qilingan daromad strategiyalari nafaqat noma'lumlikka javob, balki uzoq muddatli taraqqiyot va ijtimoiy adolat uchun katalizatorga aylanadi. Daromadlarni diversifikatsiya qilish – bu nafaqat iqtisodiy beqarorlik sharoitida xatarlarni kamaytirish strategiyasi, balki aholi farovonligini oshirish va iqtisodiy imkoniyatlarga kengroq kirishni ta'minlash vositasi hamdir. Jahon banki (2023) ma'lumotlariga ko'ra, o'rta daromadli mamlakatlarda kamida ikki xil daromad manbaiga ega oilalar ulushi 2010-yildagi 28%dan 2023-yilda 42%gacha oshgan. Bu o'sish ayniqsa raqamli iqtisodiyot va tuzilmaviy islohotlar amalga oshirilayotgan mamlakatlarda kuzatilmoqda.

Misol uchun: Braziliyada 2010-yilda 31,2% oilalar bir nechta daromad manbaiga ega bo'lgan bo'lsa, 2023-yilga kelib bu ko'rsatkich 46,5%ga yetgan. Hindistonda esa raqamli platformalar va mobil to'lov tizimlari, ayniqsa Paytm va UPI, aholiga yangi tadbirkorlik imkoniyatlarini ochib bergan. Keniyada M-Pesa kabi mobil moliya xizmatlari orqali qishloq joylardagi aholi ham turli iqtisodiy faoliyatlar bilan shug'ullanish imkoniyatiga ega bo'lmoqda.

O'zbekiston misolida, so'nggi yillarda aholi daromad manbalarining diversifikatsiyasiga alohida e'tibor qaratilyapti. Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yilda ish bilan band aholining 18,5%i qo'shimcha mehnat faoliyati (frilans, uydagi mehnat, ijaradan daromad va h.k.) bilan shug'ullangan. Shuningdek, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi – masalan, "MyID" elektron identifikatsiya tizimi, "Milliy Market" kabi elektron savdo maydonlarining ommalashuvi – aholining internet orqali yangi daromad manbalarini qidirishini yengillashtirdi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot asosida aniqlanishicha, innovatsion texnologiyalar va raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi aholi daromadlarining xilma-xilligiga kuchli ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, yoshlar, ayollar va qishloq aholisi yangi daromad manbalariga ega bo'lish orqali hayot sifatini yaxshilash imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Daromadlarni faqat an'anaviy ish joyidan emas, balki frilans, ijara, kichik tadbirkorlik va raqamli platformalar orqali ham olish imkoniyati oshmoqda. Bu o'zgarishlar, agar to'g'ri boshqarilsa, aholining farovonligini oshirishga xizmat qiladi.

Shu asosda quyidagi aniq takliflar ishlab chiqildi:

- Odamlar ko‘nikmasini oshirish kerak. Bu, ayniqsa, raqamli texnologiyalar, masofaviy ish va zamonaviy kasb-hunarlariga taalluqlidir. Har bir fuqaro o‘z qiziqishiga mos sohada daromad topa olishi uchun o‘qitish va qayta tayyorlash kurslarini ko‘paytirish kerak.

- Internet va texnologiyalar barcha hududlarda teng bo‘lishi zarur. Qishloq joylardagi raqamli infratuzilmani kuchaytirish orqali u yerda yashovchilarga ham yangi daromad manbalarini ochish mumkin.

- Yangi ish ochayotganlarga yordam berish lozim. Bu mikrocreditlar, grantlar va soddalashtirilgan ruxsatnomalar orqali amalga oshirilsa, ko‘plab yangi tadbirkorlar paydo bo‘ladi.

- Ayollar va yoshlar uchun alohida dasturlar ishlab chiqish kerak. Ular uchun moslashuvchan va uydan ishlash imkoniyati yaratish ularning iqtisodiy faolligini oshiradi.

- Viloyatlar o‘rtasidagi imkoniyat farqlarini kamaytirish kerak. Har bir hududda daromad olish uchun teng sharoitlar yaratish orqali ijtimoiy tengsizlik oldini olish mumkin.

- Daromad manbalari haqida ochiq ma’lumotlar tizimini yo‘lga qo‘yish kerak. Bu aholi uchun ham, siyosatchilar uchun ham foydali bo‘ladi, chunki qarorlar aniq ma’lumotlarga asoslanadi.

Umuman olganda, diversifikatsiyalangan daromad manbalari nafaqat iqtisodiy barqarorlikni ta’minlaydi, balki insonlarga o‘z hayotini ijobiy o‘zgartirish imkoniyatini ham beradi. Bu yo‘ldagi har bir qadam – ta’lim, texnologiya, moliyaviy yordam va adolatli siyosat – kelajakda kuchli jamiyat poydevorini yaratishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. World Bank. (2023). World Development Report 2023: Jobs for Resilience. Washington, DC: The World Bank. <https://www.worldbank.org>

2. International Labour Organization (ILO). (2022). Decent Work and Economic Growth – SDG 8 Progress Report. Geneva: ILO. <https://www.ilo.org>

3. United Nations Development Programme (UNDP). (2023). Digital Livelihoods in the Global South. New York: UNDP. <https://www.undp.org>

4. National Statistics Committee of Uzbekistan. (2023). Labour Market Survey Report. Tashkent: Goskomstat. <https://stat.uz>

5. Ghosh, J., & Chandrasekhar, C. P. (2021). Diversifying Rural Incomes in India: The Role of Digital Finance. *Journal of Economic Perspectives*, 35(4), 77–96.

6. GSMA. (2022). The Mobile Economy Sub-Saharan Africa 2022. <https://www.gsma.com/mobileeconomy/ssa>

7. Abdullaeva, M. (2023). Transformations in Uzbekistan’s Labor Market: A Digital Perspective. *Central Asia Economic Review*, 4(1), 45–61.

8. M-Pesa Foundation. (2022). Empowering Livelihoods Through Mobile Money: The Kenyan Experience. <https://www.m-pesafoundation.org>

9. Mirziyoyev Sh.M. “Yangi O‘zbekiston – yangi hayot bilan, yangi taraqqiyot sari”. – T.: “O‘zbekiston”, 2021. – 384 b.

10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvar PF–60-son “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>

11. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 20-dekabrdagi “2023–2025-yillarda aholi bandligini ta‘minlash va daromadlarini oshirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-447-son qarori.

12. Axmedov B.A. “Iqtisodiyot nazariyasi”. Darslik. – Toshkent: “IQTISOD-MOLIYA”, 2020. – 480 b.

13. Qurbonov A. va boshqalar. “Makroiqtisodiyot”. Darslik. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2021. – 396 b.

14. Azizov U.T., Ochilov M. va boshqalar. “Mikroiqtisodiyot”. Darslik. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2020. – 448 b.

15. Hamidov N.H. “Milliy iqtisodiyot”. Darslik. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2021. – 372 b.

16. Jahon bankining rasmiy sayti: www.worldbank.org

17. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi: www.stat.uz



Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhah: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, aprel, 4-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan



"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**



"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. GOCT 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**